

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Inštituta vseh slovenskih narodov
je predstavljeno.
Entered daily except Sunday
and Holidays.

LETNO—YEAR XVII. Case No. 25.00.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 12. junija (June 12), 1924.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 138.

RADIKALNA PLAT- FORMA PRIDO- BILA 6 GLASOV.

Član narodnega odbora E. J. Adams iz Oregonja je predlagal, da naj vrtejo La Follettovo platformo v koš.

ALI KLJUBTEMU JE ZAGO-
TOVLJENO GOV. BLAINU, DA
PRIDE PLATFORMA PRED CE-
LOTNI ODSEK.

Cleveland, O. — Boj La Follettovih sil za sprejetje progresivnih načel v republikansko platformo, načel, ki bodo tvorila podlago La Follettovi neodvisni kandidaturi za predsedništvo Združenih držav, se je pričel v tork pred konvenčnim odsekom za rezolucije.

Storjen je bil poizkus, da bi bili užaljeni La Follettovi delegati. Platformo, ki so jo predložili odsek za rezolucije, so hoteli vreči v koš. Toda tisti poizkus se ni obnesel. Odsekovi voditelji so se držali obljube, da bodo vseli vek predlog na znanje.

Governer Blaine iz Wisconsina je predčital platformo. Končavši čitanje je izročil dokument odsekovemu načelniku Warrenu. In ob tej priliki je bilo čuti nekaj zabavljive.

Ali tisto zabavljanje je zgrajeno je kmalu utonilo v burnem poskanju.

Ko se je dvorana pomirila, se je dgnil član narodnega odbora E. J. Adams iz Oregonja ter rekel: "G. načelnik, misil sem, da nam je na tej seji poslušati tiste, ki nam imajo nuditi kaj konstruktivnega."

Načelnik Warren pa je odgovoril, da sme governer Blaine razpravljati o vsem, kar koli hoče predložiti.

Adams je potem pristavljal: "Predlagam, da naj bo dokument pravkar predložen, poslan tja, kadar je prišel."

Nekaj poskanja je bilo čuti k temu predlogu. Ali senator Smoot je naglo skočil na noge, da prepreči spor, ki se je pravkar pričel. Rekel je: "Glede na to, da se je odsek izrekel pripravljenega poslušati vse, kar koli mu bo predložil, ne moremo sprejeti tega predloga."

Governerju Blainu je bilo potem zagotovljeno, da bo mogel predložiti celotnemu odseku načelnički manifest, ki se je pravkar pričel. Rekel je: "Glede na to, da se je odsek izrekel pripravljenega poslušati vse, kar koli mu bo predložil, ne moremo sprejeti tega predloga."

V tork zvečer se je šest članov delegacije iz Severne Dakote, ki šteje trinajst članov, pričelo devetindvajsetim La Follettovim delegatom. Teh šest članov ni samo odobrilo wisconsinskega manifesta, nego je tudi izjavilo, da bodo glasovali za La Follettovo platformo naravnost pred konvencijo.

V tork zvečer se je šest članov delegacije iz Severne Dakote, ki šteje trinajst članov, pričelo devetindvajsetim La Follettovim delegatom. Teh šest članov ni samo odobrilo wisconsinskega manifesta, nego je tudi izjavilo, da bodo glasovali za La Follettovo platformo naravnost pred konvencijo.

Delegacija je bila razdvojena od volitve sem. Ostalih sedem delegatov je za Coolidge.

Herber Hoover bo podpredsedniški kandidat, če se republikanski delegacije ne izrežejo proti njemu.

DEVET PROHIBIČNIH AGEN- TOV PRILETIK.

Chicago, Ill. — Devet veseljskih prohibičnih agentov, med njimi Sellace G. Graham, ki je bil republikanskog državnega srednjega odbora, so arretirali, ko so agencije prisostvovali orgjam, vršečim se po poschenem programu. Pet deklet je izjavilo tisti program. Policijski poročnik Charles McGurn je s svojim oddelek brez vesakih ceremonij v stanovanje na 4607 Prairie ave. V njihno veliko ogroženje jih je policija dala zapreti na podlagi obtožbe, da so bili zasnovani v družbi z dekleti iz zloglasne hiše.

Brez znanja angleškega jezika je pridek nikam. Spopoldi si to namerjava, da ga je nimač. Narodi si "Slovensko-angliško slavnico". Strošek je izdal in ima "na prodaj" na zunanji matici S. H. P. J.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Republikanska konvencija — sprejetje nazadnjaške platforme; La Follettova platforma vržena v koš.

Bogata morilca formalno zaslišana pred sodiščem.

Vodilni zdravnik na konvencijski ameriških zdravnikov v Chicago izjavil, da je potreba kontrola neobhodno potrebna.

Nezasišane razmere razkrite v javni bolnišnici v San Franciscu.

Inozemstvo.

Millerand, predsednik Francije, odstopil pod pritiskom radikalnega bloka.

Japonski kristjanski duhovni proglašili Coolidgea za drugega Poncija Pilata. Preprečen napad na ameriškega konzula.

Rusija je zadovoljna z zmago radikalcev v Franciji in pričakuje sporazum s Herriotom.

MacDonald je aranžiral konferenco s Herriotom za prihodnji teden.

Kako postopajo z re- veži v bolnišnici.

Javna bolnišnica v San Franciscu je prava mučilnica in klavnic za siromake.

San Francisco, Cal. — (Feder. Press.) — Tukajšnja okrajna bolnišnica, oziroma vodstvo iste je obtoženo, da bolniki učivajo mleko, v katerem plavajo erknjene miški, bolniki so 14 ur brez hrane, naki mrtyvoden bolnik je bil pet dni brez zdravniške postrežbe, drugi bolnik je bil kloroformiran, ko je preveč ječal, nakar je umrl.

— Tokrat je E. J. Mullins,

ki je bil pacient in pomagač v kliniji. Obtožen je dr. William Hessler, zdravstveni komisar.

Zupan je uvedel preiskavo.

"Razmere v bolnišnici so na-
ravnost strašne," je dejal Mu-

llins. "Mleko za bolnike je v od-
prtih posodah, v katerih skačejo

miški in utonejo v mleku. Vsk

dan se zgodi, da pozabijo na tega

ali onega bolnika, ki leži brez

hrane in zdravniške postrežbe.

Oddelek, v katerega zganjajo

prostitutke, katere polovijo po-

ulicah, je znani pod imenom "vi-

visekcijski ward". Medicinski di-

jaki imajo prost vstop in delajo

poljubne operacije in druge

eksperimente na nesrečnih ne-

glede na to, če so bolne ali ne.

Vem za slučaj, ko je mlada ženska

z imenom Alice Slattery umrla na

operacijski mizi. Bolehalo je na

vnetju pljučne mrene, toda op-

rali so jo na nekem drugem

zdravem organu. Njen soprog je

prišel v pisarno bolnišnice in

zahteval pojasnila glede njene

smrti. Namesto pojasnil je bil

aretiran kot "postopač" in vtak-

njen v zapor za šest mesecev. Po

pretek tega časa bo nemogoče

izvedeti, kaj je povzročilo smrt

nesrečne žene".

MACDONALD JE ARANŽIRAL SESTANEK S HERRIOTOM.

Konferanca se menda vrši prihod-

nji teden.

London, 11. jun. — Zunanji urad naznana danes, da je ministarski predsednik MacDonald — v prepričanju, da Herriot zagovarja novo francosko vladu v nekaj dneh — aranžiral politični sestanek s Herriotom za prihodnji teden. Konferanca je potrebna, predno potreboj dogovori med nemškimi industrialeji v Prusiji in Francijo glede produkcije in distribucije. MacDonald trdno upa, da bo Francija kmalu sprejela Dawesov reparacijski način.

STAVKA V CLEVELANDU OD-
GOŠENA RADI KONVENCIJE
G. O. P.

Cleveland, O. — Voditelji organizacije cestno-telefonskih načinov so odgovorili stavko na učilnih telefonskih radi konvencije republikanske stranke. Stavka se je imela začeti v torku zjutraj.

POTREBA POROD- NE KONTROLE NEIZOGIBNA.

Konvencija ameriške zdravniške zveze je sprejela rezolucijo, ki se poteguje za preklop nekaterih točk v prohibični postavi.

TREBA JE NOVI ODREDBE ZA PLODENJE ČLOVEŠKEGA RODU.

Chicago, Ill. — Konvenčna zbornica ameriške zdravniške zveze je v tork sprejela rezolucijo, ki se poteguje za preklop nekaterih točk v prohibični postavi, ki omecujejo zdravnikom uporabljajanje alkohola v zdravniške svrhe. Protrezolucijski je bilo oddanih le par glasov.

Glasovanje se je vršilo po pravih zavrnih debati, med katero je dr. Thomas Clark Chalmers iz New Yorka izjavil, da nareja prohibična postava v sedanji obliki vtič, kadar da bi bil zdravnik tihotapek, in se vmečava v "svete odnose med zdravnikom in bolnikom."

"Ali ima vlada Združenih držav pravice dvomiti o dobrivoli zdravniškega poklica?" je po- vprašal dr. Wendell Phillips iz New Yorka, ko je zagovarjal stališče svojega predgovornika. Odgovarjal je na ugovaranje dr. Phillipsa, ki je dal krifati Japonec, "se giasi okrožnica. Krščanski Japonci moramo izgubiti tempelj, v katerem je bil inženir nekrščanski čin. Ameriški cerkev nima več pravice oznanjevati evangelij v tujih deželah. Čista vest japonskih kristjanov ne mara več denarne pomoči iz Amerike v verske svrhe. Japonski kristjani moramo postati neodvisni. Zato zahtevamo, da ameriški misjonarji postanejo naturalizirani Japonci ali zapustite našo domovino, kajti oni ne morejo pridigati našemu ljudstvu, odkar so narodno nekrščanski."

Vprašanje o nepostavnih ali neetičnih predpisovanjih je po- zneje obdelalo v rezoluciji, ki jo je predložil dr. John D. McLean iz Harrisburga, Pa.

Izjavil je, da sta čast in nedokljivost zdravniškega poklica

prizadeta, če neodgovorni in brez-

vestni zdravniki predpisujejo po-

potrebnem prepopovedano alkohol-

pijača v svojih recepcijih.

V svoji rezoluciji pozivlja vas

zdravniška društva, naj z vsemi

svojimi močmi delujejo na to, da

se zdravniški stan iznebi tistih

brevestnih in šušmarskih "doktorjev."

Rezolucija za postavno kontrolo

po nad lepotični je bila tudi sprejet.

Zelenačni odsek organizirane

zdravnosti je povzgnil svoj

glas v tork zvečer ter posvaril

človeštvo pred pretečo nevarnostjo.

Če hočemo, da se civilizacija

ne pogubi v valovih preoblijednosti,

potem moramo gledati na to, da bodo porodi omejeni, in da

bodo iztrebljeni tisti, ki niso pri-

kładni za ploditev človeškega rodu.

Zelenačni odsek organizirane

zdravnosti je povzgnil svoj

glas v tork zvečer ter posvaril

človeštvo pred pretečo nevarnostjo.

Če hočemo, da bi padle te

Združeni države, ali moderna ci-

vilizacija, naposlед v bedo in

preoblijednost, bo del v nekaj dneh.

Če hočemo, da bi padle te

Združeni države, ali moderna ci-

vilizacija, naposlед v bedo in

preoblijednost, bo del v nekaj dneh.

Če hočemo, da bi padle te

Združeni države, ali moderna ci-

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.00 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za iznenodenje \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

21

Datum v oklepaju n. pr. (July 1-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravno, da se vam ne ustvari list.

KOMU ŠKODUJE KONKURENCIA NA MEDNARODNEM TRGU?

Kapitalisti, finančniki in kapitani industrije dostikrat zastopajo, da morajo mezde znižati, ker ne morejo tujezemskim podjetnikom konkurirati na tujezemskem trgu. Tako pa ne govore le ameriški kapitalisti, finančniki in kapitani industrije, ampak te besede izgovarjajo njih tovarši po vsem svetu in v vseh deželah.

Na pr. vse dežele na svetu niso tako obdarovane s premogom, da ga v domačih rudnikih producira do sti za domačo vporabo. Kjer postopek take razmere, morajo uvažati premog iz drugih dežel. Premog tudi ni v vseh deželah enake kakovosti. V nekaterih deželah imajo premog prve vrste, v drugih imajo zopet tak premog, ki se da porabiti le za domačo vporabo ali le v takih podjetjih, ki ne zahtevajo premoga najboljše kakovosti. V takih deželah uvažajo zopet premog boljših kakovosti za vporabo v industriji.

Te razmere povzročajo, da se mora premog uvažati v dežele, v katerih ga nimajo za kritje svojih potreb.

Za trge v teh deželah se pulijo kapitalisti v vseh deželah, ki so bogato obdarovane s premogom.

Ameriški premog se izvaja v Italiji. Britski premog tudi. Premog iz Združenih držav izvaja tudi v Braziliju. Iz Britanije pa tudi. Ako pregledamo štatistični izkaz o izvozu premoga iz Združenih držav in Britanije v Italijo in Braziliju, se prepričamo, da izvoz premoga iz Združenih držav v Italijo pada, iz Britanije pa narašča. Iz Brazilije pa dobimo popolnoma drugačno sliko. Tamkaj narašča uvoz premoga iz Združenih držav, iz Britanije pa pada.

Za take pojave postopek gotovi vzroki! Kakšni?

Premog iz Britanije je na trgu v Italiji ceneji kot iz Združenih držav. Italijanski kapitalisti so sicer solidarni s kapitalisti v drugih deželah, kadar je treba kaj skupnega ukreniti proti delavstvu. Pri cenah se pa ta splošna solidarnost s kapitalisti v tujih deželah neha in kapitalisti kupijo produkte od tistih kapitalistov, ki jih postavijo ceneje na trg. V Braziliji je položaj ravnotak z edino razliko, da je tam premog iz Združenih držav ceneji kot iz Britanije.

Pred izbruhom svetovne vojne je šlo veliko premoga iz Belgije v Francijo. V zadnji vojni sta bili Francija in Belgija zavezni. Kljub temu pa gre zdaj manj premoga iz Belgije v Francijo kot pred vojno. Zakaj? Zdaj prihaja v Francijo premog iz Nemčije, ki ga mora oddati Nemčija kot vojno odškodnino. Ta premog je pa veliko ceneji kot premog iz Belgije.

Kaj se učimo iz gospodarskega položaja, ki ga ustvarja konkurenca na svetovnem trgu?

Predvsem izvemo za resnico, da v eni deželi delavci delajo, ker kapitalisti izvajajo produkte ceneje kot kapitalisti iz drugih konkurenčnih dežel. To pomeni, da so delavci v eni deželi zaposleni na račun delavcev v drugih deželah. Ako delavci ne delajo, trpe pomanjkanje z njimi vred tudi seveda njih družine. Pri kapitalistih ali privatnih bizniških interesih ni tega opaziti. Ako britniški interesi ne morejo izvajati svojega blaga na tujezemskih trgi, tedaj se skrčijo le njih profitti, ki pa ostanejo še vedno tako visoki, da lahko prehranjujejo sebe in svoje družine dobro in v izobilju, poleg jim ostane še le prebiteit za pomnoženje njih kapitala.

Delavci se vsled konkurenčne nahajajo v takem položaju, kot neorganizirani delavci. Na pr. v Ameriki dela jo ruderji, ker ameriški privatni interesi spravijo veliko premoga tudi v tujezemstvu v denar. Ako se to zgodi, morajo ruderji v Britaniji počivati posebno, ako jih ameriški bizniški interesi izrinejo na trgi v tujezemstvu. Zgodi se pa lahko narobe iz ravnotistega vzroka, da ruderji v Združenih državah počivajo, ruderji v Britaniji pa delajo: britski premog dela konkurenco ameriškemu premogu. Kadar ruderji v Ameriki počivajo, tedaj ameriški ruderji interesi pritisajo, da se znižajo mezde ameriškim ruderjem in poleg še odvzamejo druge olajšave in pridobitve. Kadar je tak položaj v Britaniji, takrat pa britniški privatni bizniški interesi delajo na to, da se zniža mezda britskim ruderjem. Iz tega se učimo, da privatni bizniški interesi enkrat v eni deželi poslužijo konkurenčnega boja, da pritisnejo na mezde delavcev. Kadar so to dosegli, se ta proces zopet ponovi v drugi deželi.

Konkurenčni boj škoduje delavcem, ki je izrodek sedanjega gospodarskega sistema.

SLIKE IZ NASELBIN.

Iz okolice Scofielda, Utah. — Ker vedno prihajajo v to okolico delavec od drugod, in sicer brez uspeha, poročam, da je obrat v tej okolici zelo slab. Komaj po en dan v tednu je delo, a še tisto je težko dobiti v Winterquartersu, Clear Creeku, Mott Creeku in Scofieldu. Scofield Coal družba je imela v najemu Jipi jamo, a jo je zaprla 29. maja, s čemer je prišlo ob delo dosti delavcev, ki sedaj zmanjšujejo poslova po okolici. Radi slabih razmer se je izselilo mnogo starih premogarjev iz naselbine drugam, kjer so rukopisi ali druga industrijska dela.

"The Salt Lake Telegraph" je prinesel vest v eni svojih izdaj, da so bondi prodani za \$750,000, katera vsova je namenjena za graditev rezervarja, pet milij dolgega jaza pod Scofieldom, ki bo obsegal površje okoli pet kvadratnih kilometrov. Voda, ki bo zastala, bo za namakanje farm. Ako bodo pričeli s tem delom, bom takoj poročal kakor tudi o dnevnih plači.

V Scofieldu je družina Fr. Urbic zaprla za nedoločen čas svojo trgovino z mesom. Odali so v lava Hot Springs, Idaho, na počitnice. Želim, da bi se kmalu zopet vrnili zdravi in zadovoljni med nas.

Neki naročnik lista "Glas Svobode" poroča v št. 64, da je g. J. S. v Scofieldu prodal svojo polovino trgovine in odšel k svoji družini v Salt Lake City na kratek obisk, da potem odide v državo Wisconsin. Revni sloji v Scofieldu da bodo s tem izgubili dobrega trgovca, a Wisconsin pa naprednega moža. Naročnik je gotovo vedel, da je g. J. S. živel s svojo družino v Scofieldu in ne, da je bila družina v Salt Lake City. Gotovo je tudi vedel za odhajajočega trgovca nastop in "dobrote" začasa premogarske stavke leta 1922. — P. Zmeralikar.

Kenmore, Ohio. — Skoraj še nisem videl dopisa iz naše naselbine, naj torej jaz malo poročam. Razmere radi dela so take kakor povsod, a vendar do sedaj smo še delali vsaki dan. Slovenci so večinoma zaposleni pri The Colonial Salt Co., ki je edina tovarna v našem mestu. Kenmore se nahaja ravno v sredini med Barbertonom in Akronom, zato se tudi Slovenci odtod vozijo na delo v Akron ali Barberton. Naše naselbine šteje nad 30 slovenskih družin in tudi nekaj samevcev.

Dne 18. maja smo si ustanovili novo društvo ter ga priklopili Slovenki nar. pod. jedhoti. S tem smo pridobili precejšnje število članov naši jednoti. Pri agitaciji je šlo še precej dobro. S tem se vidi, da se rojaki čedajo bolj zanimajo za S. N. P. J. Pa vendar, ko človek agitira za kako dobro stvar, naleti tudi na odporn. Ravno ko sva s prijateljem agitirala za novo društvo, sva naletela na rojaka, ki je nazadnje rekel, da se ne strinja s socialisti, ko je videl, da so drugi rojaki vsi za novo društvo. Rojaku radi tega vendar ni zamere, kajti on bere samo glasilo K. S. K. J., radi česar vemo, odkod taki predsedki, čeprav najbrž niti ne ve, kaj beseda socialist pomeni. Svetoval bi rojaku, naj se naroči na Prospekt ali Proletarca ali na kak drug napreden list. Udeleži naj se o priliki delavške shode in potem bo uvidel, da je na napačni poti.

Oni rojak je tudi pripomnil, ako bi socialisti dobili vlado v roke, da bi bilo slabo, ker, kakor je rekel, socialisti vzamejo. Uvidel sem, da se morda boji, če ima kakko podobo v hiši, da pridejo socialisti in mu jo odnesajo. Mnogi so potrebeni še veliko izobrazbe, čeprav se stejejo, da vedo več kar druge.

Dne 8. junija je naše novo društvo na svoji seji sklenilo, da bo obdržalo dne 29. junija vrtno veselico ali piknik. Torej vabimo vas sosedna društva kot iz Barbertona in Akrona, da se udeleži našega piknika, kolikor jim je mogoče. Veste vse, da društvo je še mlado ter potrebuje vašovrstnih pomoči. V slučaju, da se iz Barbertona in Akrona odzovejo, jim opisem pot do prostora, kjer bo zabava. Kdorkoli želi priti z avtomobilom, naj se pelje v Kenmore do Osme ceste in potem naj se obrne po South 8th St. Ko pride do zeleniščnega križišča, naj se obrne naravnost po dolini. Na drugem kraju doline bo že vsak slišal dobroznan Sloveniaški orkester, ki bo igral na pikniku. Prejšnje leto je bil obdržavan piknik

ravno na tem mestu. Torej kdor se bo odzval našemu vabilu, se ne bo kesal. Za dobro postrežbo jamči odbor. — John Tanek.

Ponesrečene klerikalne slavnosti.

O ponesrečenih klerikalnih slavnostih, ki so jih priredili avstrijski kleriklci, piše socialistični list "Naprij", izhajajoč v starem kraju:

"Avstrijski kleriklci so hoteli letos tudi praznovati 1. maj. Ugodno priliko jim je nudila dovršitev nove stolne cerkve v Linetu, ki si jo je pred pol stoletja omislil v čast brezmadežnemu spominju matere device Škop Rudiger, eden izmed najbolj zagrizenih starokopitnežev in ljudskih poneumnjevaleev, kar jih je črna hierarhija kdaj imela v svoji sredi. Bil je eden izmed tistih bogokletnih popov, ki menijo tako, kakor svoj čas kardinal Katschthaler, da je duhovnik močnejši nego bog, ker je sposoben z enim samim izrekom prisiliti boga, da stopi med mašo na altar. Sicer pa zadostuje v Rudigerovo karakterizacijo že to, da je bil glavni propagator nove dogme o brezmadežnem Marijinem spočetju in da se je dobro razumel na denarne kupčije — zase. Tista dogma, pravijo kleriklci, da je sposobna delati velike čudeže za vse, ki vanjo sveto verujejo. S tako vero počaščena devica mati ozdravlja bolne, dviga potraša srca, privede skesan grešnike še gorke v sveta nebesa in kar je še podobnih praznovernosti, s katerimi pitajo siti črni pastirji svoje lačne ovčice. Pri pravljaki cerkveni slavnosti v Linetu pa ni bilo nič opaziti, da bi bila nebeška mati tako naklonjena svojim častilcem. Bil je prisoten sam papežev legat, veliko krdele Škopov in visokih duhovnikov — naši Jeglič je bil tudi med njimi — desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in slavnost se je — ponesrečila. V cerkvi, ki je bila natlačeno polna, je prišlo do pretegov, cela vrsta ljudi je padla v omedlevico, na zunaj pa je bilo kakor iz škafa, čeprav so vsi ti desetisoči od bližu in daleč, od zgoraj in od spodaj goreče prošili visoko zaščitnico, naj jih nakloni vsaj za šepeč sonca. Pa ga ni. Zdi se, da je bila ta dan bolj naklonjena brezbožnim, garjavim in izgubljenim socialdemokratskim ovcam, ki so imele zjutraj ob krasnem vremenu tako lepo in veselo pravljako skupino. Torej pa je bila nobenega z demanti posutega božjega namestnika. Tako je Marija devica potegnila svoje vernike za nos in razili milosti nad neverniki. — Avstrijski kleriklci imata v zadnjem času še nekaj

desetisoč vernali včeloj jim je delalo itaša in sl

Delavske novice.

(Federated Press.)

Plumberji v Molinu zmagali.
Moline, Ill. — Organizirani
plumberji, ki so stavkali za \$1
dnevnega poviška, so zmagali.
Zdaj imajo \$9 dnevne mezde.

Wardov skebski kruh inginja s trga.

Holyoke, Mass. — Stavkovaški kruh Ward Baking Kompanije je izginil s tukajnjega trga. Kampanja pekovske unije je to dosegla. Ward kompanija je lani uvedla odprt delavnico in zdaj izanje izgubo.

Kreditna društva unij.

New York.—Organizacija klobučarjev in čepičarjev je ustavila kreditno društvo za svoje člane v svrhu, da se delaveci osvobode privatnih oderuhov. Dvesto članov je podpisalo \$2500 začetnega kapitala. Unija zdaj vodi kampanjo za tisoč članov in večji kapital. Kreditno društvo posuje članom denar na nižje obresti in daje posojila na kooperativni podlagi. Od prihrankov plaže višje obresti kot jih dajejo komercijalne banke.

TAKIH LOPOVOV SE JE ČUVATI.

Chicago, Ill. — Dežela svobodnih se je zdela koprnedim modrim očem Eline Anderson tako lepa, da je bila pripravljena dati vse, kar je imela, samo da bi smela ostati takuj. Ni bilo dosti — le pridne roke, s katerimi je služila kot služkinja v bogataški hiki borih \$12 na teden. Za to plačo je brisala prah, snažila ter distila tla in nosila jedila na miso pa bodo odpisat vrata, kadar je zapel hišni zvonec.

Tri dolga leta je dajala doma vse, kar je zaslužila, za pravico do bivanja v Združenih državah. In ta borba se ji je že jela zdeli brezupna, in zelo začetkom tega teden je izvedel stric Sam za njeno stisko ter ji ponudil svojo pomočno roko.

Zvezna veleporota je obtožila Elininega svaka Hjalmarja R. Asena, in dekle je uvidelo, da navsezadne vendarne ni svoboda samo življa.

Eina je prišla iz Švedske, ko je bila stara 17 let, preko Kanade v to deželo. Delo je dobila kot služkinja z 12 dolarji na teden. Potem pa je prišla k njej njen svak s precej resnim in kislim obrazom.

"Preti ti nevarnost, da boš imela sitnosti na sodišču, ker si prišla na nepostaven način v Združene države," ji je rekel tisti lo波ovski svak. "Tudi izgnali te bodo iz dežele, če ne položi varčino po \$5,000."

Aasen se ji je ponudil, da ji hoče na preskrbeti bond, če mu plača, kolikor more. To je bilo pred tremi leti.

Eina si ni cel ta čas kupila niti ene oblike. Rajša je hodila peš, kakor pa da bi se vozila in plala vozino na poulični zelenzni.

Ko ji je bila plača zvišana na \$15, je dala Aasenu vse razen enega dolarja. Za tega si je kupila par stvari, ki so ji bile neobhodno potrebne. Ob četrtekih je imela prosti. Ali dekle je ostalo doma, ali pa je šla peš v bližnji park.

Ko je plačala \$2,500 za tisti "bond", m' moga več zdržati. Rekla je svojemu svaku, da si mora kupiti nekaj oblike. Zato mu ne more več dajati na odpričevanje tistega "bonda". In dekleti so priali solze v oči.

Cez par tednov je dobila sodni poziv s podpisom zveznega sodnika Jamesa H. Wilkersona. V pisiju je bilo rečeno, naj se zglaši na sodišču, kjer da je obtožena nepostavneg vstopa v to deželo. Vsa obupana je šla Elini k pomočnu okrožnemu pravniku Jamesu A. O'Callaghanu ter za vprašala, zakaj je stric Sam tako neusmiljen in trdščen do nje.

"O, saj ni tako slab človek ta stric Sam," je dejal pravnik O'Callaghan. "Jaz sam bočem goriti z njim o tej stvari."

In tako je tudi storil. Aasen je obtožen ponaredbe podpisa zveznega sodnika. Preiskovalni sodnik Morris Wolff je izdal zaporno povelje proti deklinemu svaku. Našli so ga na sodišču na Clarkovi cesti, kjer je na zatočni klopi radi ponaredbe nekega čeka. Sodnik Eberhardt ga je izročil vladni oblasti.

Naročite "Prosveto" včasem začetniku ali prijatelju v starosti.

Teorija o otroškem barbarizmu.

Valparaiso, Ind. — Profesor M. V. O'Shea z wisconsinske univerze je rekel v svojem govoru, ki ga je imel pred članicami lige za volilke, da se na vseh mladih ljudih očitujejo barbarski nagoni v tem ali onem razdobju njihovega razvoja. Pečaje se s to teorijo precej podrobno je prečel na umor, ki sta ga izvršila Loeb in Leopold na dečku Robertu Franksu.

"Vse tisto, kar sta povedala morilec policiji in časnarskim poročevalcem, kaže, da se ta dva človeka še nista izmotali iz barbarskega stanja glede na okrutnost," je rekel učeni profesor.

"Normalno se otroci tako razvijajo, da dobivajo čedalje več kontrole nad svojimi dejanji. In naposled se tako razvijejo, da je kak umor človeškega bitja nekaj nemogočega, posebno pa še umor, ki je bil izvršen na komaj 13 let starem dečku Robertu Franksu. Loebu in Leopoldu popolnoma manjka čustvovanja. Niti nimata nobene vesti. Nikoli ju ne peče veste. Njima ni nobena reč strašna in grozna. Grozote in strahote ne poznata. To je dokaz, da je njun razvoj še kako nizek in nedozorel.

Posameznik lahko obdrži tisti barbarski nagon skozi celo življenje, pa je vendarne normalen v vseh drugih ozirih, meni profesor O'Shea.

Zlasti je res, da se uni razvija normalno, ali čustvovanje je lahko ovirano in zadušeno. In to je najbrž tako tudi pri Leopoldu in Loebu. Navadno zavira visoka stopnja umskega razvoja delovanje elementarnih, barbarskih nabitov, ali vselej le ni temu tako.

"Stvar je tako zapletena, da ne moremo z gotovostjo reči, kaj povzroča to, da je pri enem človeku barbarski nagon hujši od onega pri drugem.

Fanta sta bila brez vsakršne odgovornosti pod svoje najnežnejše mladosti sem. Nikoli jima ni bilo treba storiti tega ali onega posla za koga drugega, niti nista vedela, kaj pomeni pomanjkanje, tripljenje ali pritrgovanje.

"Vse to pa je potreben, če hočemo, da se v nas zbude višja čustvovanja," je dejal profesor.

"Prava človeška čustvovanja se zbudete v človeku le tedaj, kadar vidi, da mu manjka človeške družbe in zaščite."

POTREBA PORODNE KONTROLE NEIZOGIBNA.

(Nadaljevanje s prve strani.) propagiranjem za boljše plemena slediti porodni kontroli, je zatrdiril dr. Pusey.

Za izločenjem tistih, ki so z družabnega stališča brezupno pomajkljivi, bi naj bil prvi ustvarjajoči korak to, da bi boddili k plodenju tiste, ki so najposobnejši, je rekel čikaški doktor.

"Načini sedanja družbe bi skoraj ne mogli biti slabši. Možitev in ženitev sta večinoma zadava soščine, ekonomije ali družabnosti.

"Treba bi bilo zelo pogumnega človeka — in moral bi biti obenem jako pameten in moder — ki bi si upal ponuditi socijalen način za izboljšanje človeške plosti.

"Možnosti za boljše človeško pleme so imenitne, ali ovire se danega človeškega napredovanja so tolikane, da si bodo ljudje prilepi resno prizadevati v tej smeri.

"Zdravništvo mora prevzeti vodstvo na polju porodne kontrole in evgeničnih zadev.

"Toda zdravništvo gre kakor cela socijalna organizacija za nevarnost ciljem. Kajti socijalni pravec je daleč proč od individualizma, na čigar podlagi je bila ustanovljena ta vlada, in se bliža stanju, kjer je razpasa posprenost in kjer dela vlada za posameznika, kakor misli, da bi posameznik delal sam zase.

Krvavi izgredi proti Kitajcem v Mehiki.

Mexico City. — (Fed. Press.)

Obsečni plemenski boji med Mehiki in Kitajci so v toku že več tednov v državi Sonori. Po nekaj poročilih je bilo že 50 Kitajcev ubitih. Konflikt je prišel, ko je bil v zadnjem februarju sprejet zakon, ki odreduje, da se Kitajci presele v posebne distrikte, in da se ne smajo ženiti z Mehikanami. Kitajci so nato začeli kupovati oružje in strelič.

Delavec brez delavskega časa je kazek vojak brez puške.

Naročite "Prosveto" včasem začetniku ali prijatelju v starosti.

Govor Bergerja v kongresni zbornici.

Iz kongresnega zapisnika prve seje 69. zborovanja poslanske zbornice.

(Dalej.)

V Rusiji so se našli močni možje, ki so se poslužili prilike, prijeti vajeti vlade v roke in poskušati, kako bo deloval eksperiment.

Poznal sem osebno Nikolaja Le-

nina. Med vsemi odiščnjaki v socialističnem gibanju, kar sem jih poznal, bi se od njega najmanj nadeljal, da bi se lotil takih pod-

vetij. Imel sem ga za fanatičnega in nepraktičnega teoretika, pi-

satelja knjig in brošur, ampak nikdar za mož akcije. In vendar,

ko se je ponudila prilika, se je

Lenin poslužil in čudežno dobro

razvil.

Well, tudi Robespierre je bil teoretik. Lenin sem dal šest mesecov časa za izvedbo eksperimenta. Preteklo je šest let in lahko preteče še šestdeset let.

V Leninovem eksperimentu je ena stran dosledno nekomuničična, ki je v resnicu celo protikomunistična, pa je ravno v ti-

stem uspel nad svoje pričakovanje.

Naučil se je tistega iz francoske revolucije. Lenin je usta-

novil nov razred privatnih lastnikov — farmarjev.

Ustvaril je 22,000,000 lastnikov zemlje v Rusiji,

dočim jih je bilo prej manj kot

2,000,000. Z drugimi besedami,

odvezel je plemenitnikom velepo-

sestva in razdelil zemljo za malo

ali nič denarja nad rusko vaščo-

ne. Prav radi tega je ni moč na

svetu, kar so skupi že Anglija,

Francija in Združene države —

da bi zopet vzpostavile v Rusiji

carja in stare razmere. 22,000,000

novih lastnikov zemlje se bo opis-

alo do gremkega konca, tudi vrat-

a pekla se jim lahko odprejo, oni

od pridobljene zemlje ne bodo od-

stopili.

Seveda, Leninov komunizem ne bo trajal dolgo, o čemur sem prepričan. Lenin sam se je deloma podal in njegovi nasledniki se bodo podali še bolj. Ampak prejšnji lastniki zemlje ne bodo nikoli

dočim ne bo prej manj kot 2,000,000. Z drugimi besedami,

odvezel je plemenitnikom velepo-

sestva in razdelil zemljo za malo

ali nič denarja nad rusko vaščo-

ne. Prav radi tega je ni moč na

svetu, kar so skupi že Anglija,

Francija in Združene države —

da bi zopet vzpostavile v Rusiji

carja in stare razmere. 22,000,000

novih lastnikov zemlje se bo opis-

alo do gremkega konca, tudi vrat-

a pekla se jim lahko odprejo, oni

od pridobljene zemlje ne bodo od-

stopili.

Seveda, Leninov komunizem ne

bo trajal dolgo, o čemur sem prepričan. Lenin sam se je deloma podal in njegovi nasledniki se bodo podali še bolj. Ampak prejšnji lastniki zemlje ne bodo nikoli

dočim ne bo prej manj kot 2,000,000. Z drugimi besedami,

odvezel je plemenitnikom velepo-

sestva in razdelil zemljo za malo

ali nič denarja nad rusko vaščo-

ne. Prav radi tega je ni moč na

svetu, kar so skupi že Anglija,

Francija in Združene države —

da bi zopet vzpostavile v Rusiji

carja in stare razmere. 22,000,000

novih lastnikov zemlje se bo opis-

alo do gremkega konca, tudi vrat-

a pekla se jim lahko odprejo, oni

od pridobljene zemlje ne bodo od-

stopili.

Seveda, Leninov komunizem ne

bo trajal dolgo, o čemur sem prepričan. Lenin sam se je deloma podal in njegovi nasledniki se bodo podali še bolj. Ampak prejšnji lastniki zemlje ne bodo nikoli

